

Shakespeare zou het vast eens zijn met Lear als vrouw

Droomrol voor Pittoors

Sonja de Jong

Eindelijk gerechtigheid. Al tien jaar speelt Frieda Pittoors bij Toeneelgroep Amsterdam, al tweemaal werd zij bekroond met een Colombina (voor beste vrouwelijke bijrol), maar een dragende rol zat er tot nog toe niet in.

Dat is nu in een klap goedge maakt met haar vertolking van Koningin Lear. Pittoors toont zich onovertroffen in een mix van keiharde zakenvrouw en dementerende en mistastende moeder.

Shakespeare zag in Lear een man, een koning. Maar na het zien van 'Koningin Lear', een vrije bewerking van Tom Lanoye, ga je kritiekloos op de knieën voor zijn visie: een vrouw aan het hoofd van een wereldwijd zakenimperium, die terugtreedt en haar bedrijf overdraagt aan haar drie zoons. De oudste twee prijzen haar als moeder, betuigen uitbundig hun liefde voor haar, de derde heeft geen zin in pluimstrijkerij. Ontgoocheld laat moeder alles na aan haar oudste twee.

Opzichtig

In de regie van Eric de Vroedt is meteen, misschien zelfs wel wat al te opzichtig, duidelijk bij wie de sympathie van de toeschouwer moet liggen: Gregory (mooi gespeeld door Roeland Fernhout met de nonchalante flair die deel van zijn karakter lijkt) is een nietsnut: knalrood pak, overhemd open tot

bijna aan zijn navel, geen benul van zakendoen, net als zijn dellerige vrouw Connie (een helblonde Janni Goslinga op gouden naaldhakken).

Zijn broer Hendrik (Jip van den Dool) is het braafste jongetje van de klas, doet altijd zijn best, maar een zakentalent is hij niet. Hij heeft al genoeg te stellen met zijn ziekelijke vrouw Alma (Hélène Devos). Tegenover zoveel onbenuligheid moet jongste zoon Cornald (glansrol voor Alwin Pulinx die later in het stuk ook nog eens verrukkelijk schmiert als naamloze zwerver) wel afsteken als de verstandigste. Grappig allemaal, maar iets minder zwart/wit had de dramatische spanning wellicht goedgedaan.

Dat die spanning er desondanks toch komt, is geheel en al te danken aan Frieda Pittoors als Elisabeth Lear en Gijs Scholten van Aschat, die de rol van Kent speelt, haar trouwe rechterhand. Beiden beschikken over het talent om alleen al met hun aanwezigheid op het toneel iets te laten gebeuren, een zindering te creëren.

Dement wrak

Met ingehouden adem volg je het snel voortschrijdende verval van Betty Lear. Van machtige zakenvrouw die alle touwtjes in handen had verandert ze in een dement wrak dat haar eigen kinderen amper nog herkent en alleen beseft dat zij door eigen fouten het geluk door haar vingers heeft laten glijpen.

pen.

Onbegrijpelijk is alleen dat De Vroedt haar monoloog in de storm, het moment waarop alles in het verhaal tot een culminatie komt, door haar laat spelen met een microfoon in de hand, als ware zij een popster. Haar tekst gaat groten-deels verloren in de geluiden van storm en regen, haar lichaamstaal wordt belemmerd door dat onding in haar hand. Daartegenover staat gelukkig een schitterende eindscène, als Betty Lear haar dode zoon op haar knieën houdt en hem de borst probeert te geven. Koningin Lear als vrouw, Shakespeare zou het er vast mee eens zijn.

Toneel

'Koningin Lear', door Toeneelgroep Amsterdam, regie Eric de Vroedt. Gebaseerd op King Lear van William Shakespeare, bewerking: Tom Lanoye. Bijgewoond: 8/3, Amsterdam. Onder meer nog te zien in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht. Speellijst www.tga.nl/voorstellingen/koninginlear



Frieda Pittoors als Betty Lear.

FOTO JAN VERSWEYVELD